

TIDSVARVET

Nr 46. 13 nov.

Nr 46. 4 ärg. 1926

Tidvarvet Nr 46

Doktor Ada Nilsson belyser i vår ledande artikel medicinalväsendets uppkomst och historia samt det större sammanhang, i vilket en omorganisation därav måste ställas.

Rektor Karl Petanders nya bok Kooperationen och Samhällsutvecklingen, som kan sägas stå i tjänst hos ett nytt i samfundsideal, anmäles av Ebon Andersson.

Ann Margret Holmgrens livsöfning, sådan den framträder i hennes Minnen och Tidbilder, skildras av C. H. under rubriken "Vår stöde vi, om de ej funnits till!"

Eva Andéns Tankeställare i förtäringsskapet slutar i detta nummer med ett uppdrag, som förf. kallar Den Bida Boken.

Greve Coudenhove-Caleargi har varit i Stockholm för att också här bereda mark för sanningen, att Europas stater måste förenas — eller förgås.

De av Tidsvarets läsare som icke äro ådräpprenumeranter uppmanas att gossat overkallad prenumerera för år 1927.

Såvrid sådan under November månad erhållas alla resterande nummer för inbetalnings öre gratis.

Då tidningens prenumerationspris med nästa år höjes från 50 till 60 — kr., inbörpar vi samtidigt denna 50-öring.

En prenumerationsblankett medföljer en del av upplagan.

Olga Eldahl
Modemagasin
Kungsgatan 53, Tel. 208 51
STOCKHOLM

ÄLBERGA KUMMIN-OST
AXEL BOIVIE, 12 Jakobsg.

Hostolbröstkaramell
finnes överallt

Smaktulla kransar, alla pricer

La fleuriste
Albat. N. 6296, Rika 2550 6 Malmstorg.
MAGASIN
YVONNE
Eskadre och finare klädningar.
Billiga priser. Tel.: Norr 5979.
Drottninggatan 20, Stockholm.

ANDA OCH KONST

Av HONORINE HERMELIN

Scen ur Medea

Euripides' Medea, uppförd första gången i Aten 431 i K. har nu framförts i Stockholm. I grekiska kvinno-gestalter säger prof. Lindskog om dramats första uppförande i Aten: "Euripides' drama blev ej belönat med något pris. De dramer, som den gången gjordes heka, äro långedans gjorda och glömda. Men Medea uppföres den dag i dag är runt om i världen på de stora teaternas. Och när det dramet spelas, räknas det som en teaters stora dag."

Medea har här ej framförts på en stor teater. Men i Musikaliska akademien — som här sin inakrifit från Gustav III:s dagar, Andra och Konst — har scenen därur framställt av Gerda Lundqvist. Men andra ofta har antikens människor skulle se på ett uppförande i vår tid av deras drama — liksom man på förhand kan undra här mycket vi moderna människor egentligen skall kunna avnjuta i ett antikt skådespel, helst av så gräslikt och omänskligt innehåll som Medea.

Men jag tror att Euripides inför denna Medea — med sitt levande ansikte i stället för antikens tragiska mask, med sin härliga gestalt och plastiska uttryck alla själslivets skiftningar — att han, Euripides, måste säga: Ja, det var inte den Medea, som uppfördes på Dionysosteatern i Aten, men det var — Medea!

Utänför varje slag av teateraktighet, utanför t. o. m. sin personlighetens älskliga prägel, och dock med per-

sonligt vilkande bakom varje ord, spelade Gerda Lundqvist Medea, så att man kom henne nära, lod hennes kval, rödes och kämpade som hon — och gick från detta främmande och skräckfyllda skådespel med den "Katharsis" den rening från smärtheternas nätt, som antikens människor ansåg vara tragediens mening.

I de scener, som uppfördes, var allt oväsentligt borta. Utmom de små stumma och dock så talande barnen med deras gamla vädorinna, hade Medea till motspelare blott kören, kvinnor från Korint. Det sades av en kunnigare efter sista föreställningens slut, att han aldrig förrän nu förstått och uppskattat den antika poesis betydelse i dramet. Det var en kör av amatörer, just sådan som den antika kören själv. Mäniskior som gått från sitt arbete för att deltaga i festen till gudarnas åra, med amatörers hängivenhet för saken och under den yppersta ledning, av konsert-huskören och folkkören i Göteborgs ledarinnor, fru Ellen Stenhammar, och fru Lundqvists dirigent, som av hennes egen, insatta i dramats hjärtpunkt både med sin ord och sitt stumma spel.

Vart ord trädde fram i dessa underbara röster — klagande, tröstande, frågande, tecknande tidens och händelseernas riktning — alltifrån de betydelsefulla orden bakom den länna slutna riddan: "Uppåt rimna de heliga flodernas vatten. Rättens förvänder, allting förvänder — Oriöstiv från forma tider skola tygna, oroligt och kvinnans brist på trohet. — Den som är prövad i livet, vet att denna män och kvinnor lika", till de stora orden, som sedan Medea tinnat see-

nen liksom står kvar och stirrar in i sörvarrens glänsande Zeva, härskaren från Olympen: "mycket förhöndrar han, mycket fullbordar han — gåtfull nu och beständig".

Euripides drama Medea tillhör det sista året av den period i historien, som fått det stolta namnet 50-årsperioden, därför att dessa femtio solvarer mot inga andra kan förväxlas. 50-årsperioden är knuten till den lilla Atenska republiken och sträcker sig mellan åren 480—430 f. K., från segern över perserna vid Salamis till utbrottet av det s. k. peloponnesiska kriget, ett 50-årigt krig mellan Aten och Sparta, eller om man så vill, ett 100-årigt klassiskt världsober, på statens möjlighet att i sina lagar och sin kultur ge uttryck åt denna världsvardighet. Men kanske ligger dock tidens största rikedom i detta, att den brutit vid sig, som tings gränser har och om vilken ingen vet vart den här — den ensamma människans väg utanför alla veltrogena lagars ränmärken. Det är under denna tid, som sofistiken utslungar sitt: Människan är alltings mått — vad som synes rätt för mig, är rätt för mig — vad

50-årsperiodens innehåll, säger historikern Edvard Meyer, kan liksom fyrvågningens blad på samma ställe, i sin enhet och rikedom, sammanfattas i de fyra stötheterna: Perikles' stat, Herodotos' historisk skrivning, Fidias' konst och Sofokles' drama. Enheten däri är tron på en gudomligt världsober, på statens möjlighet att i sina lagar och sin kultur ge uttryck åt denna världsvardighet. Men kanske ligger dock tidens största rikedom i detta, att den brutit vid sig, som tings gränser har och om vilken ingen vet vart den här — den ensamma människans väg utanför alla veltrogena lagars ränmärken. Det är under denna tid, som sofistiken utslungar sitt: Människan är alltings mått — vad som synes rätt för mig, är rätt för mig — vad

(Forts. 2 sid. 6.)

Glimtar ur en annan värld.

Det är oerhört förbryllande att helt plötsligt bliva förtärt ur sin vanliga värld med dess skrivmaskiner och manuskript, automobil och film, politik och andra människopåfund och trådar över tröskeln till ett helt annat rike, där det inte finns något av det, som man är van att finna omkring sig. Man skulle på alldeles vilse, som man inte hade någon, som hjälpte en till rätta, någon som visste mer om andra världar än man själv.

Att läsa den engelske naturforskaren W. H. Hudsons nyligen utkomna bok, "Fågellarnas rike", är nästan som att vandra omkring på en annan planet, som man inte visste existerade en gång. Vad som förest sig mig när jag med Hudson trädde över tröskeln till fågellandet, var att så många vackra saker omkring en bliva förbudsade och ringade bara därför att de förkomma så allmunt. Varken blåsvovarna på Kornhantorg eller de små grå sparvarna på fösterblecket har tyckts mig så värt märkvärdiga föret, och dock äro de ju små konstverk av färskhet, linjer och sprittande liv. Några exotiska underbara fåglar mötte vi däremot inte på vår vandring, men fullt, fullt av mesar och ripoer och svalor och årtor.

Ju mer man läser, ju mer fångad blir man av denna vackra sagbok för stora barn. Den är full av småsagor om de små bevingade vädernas liv, deras förlidraomsorger, inbördes hjälpsamhet, deras vänskap och trohet mot varandra. Vackerast av dem alla föreställ mig berättelsen om svanen, som hade ett emamt och tröst på en damm i östra England, tills den en dag fick till sällskap en stor femtal. Ständigt och ljunt sällskap de med varandra. Fågeln fick till sällskap svanen under vattret, de lågo stilla tillsammans, rörde sig i samma takt, och så som så. Denna underliga vänskap mellan dessa två omåttliga varelser förtvånade, tills en dag en turist kom för att meta i dammen och fick den vita svanens goda vilja på kroken. När fåskaren drog fisken i land, kom svanen upp ur vattnet, rundade på mannen och anföll honom i fullt urinnom med slående ving och huggande näbb.

Lika rörande är berättelsen om den lille strandvågslättaren, som hade bestämt sig uppåt över en led lina kolonn av strandsvalar och varje kväll jagade de plöfkefågeln hinorna in för att värma ungarna eller taggits om den lilla pärnan, som stod stackars lilla tukt i fjärdskräk, som föder och värmer vid sitt lilla bröst en lång drulle, som festar upp allt vad som slår ihop, men som hon ändå ständigt minnas och längtar efter. Den litte drullen, det är själungen det.

Det är nog svårare än någon tror att draga upp markeringslinjen mellan djuren och vårt eget sitta jag. Helt nära i Elberfeld drog jag följande kvällsrotter ur flersittiga till utan att en av stökigaste vetenskapens kunde lista ut hur det tillgick, och min vita papegoja hemma i barnets skriker "halla", så fort hon blev lömsad ensam. Hon är nämligen ett mycket allskäligt väsen. Professor Lillies berättar f. a. i sin lilla skrift "Ryggradsdjurens själ", om en del underbara experiment, som den kände vetenskapsmannen Köhler har företagit med en klok chimpanse, som heter Sultan. Sultan har bland annat följt självständigt och utan förebild brukat verktyg, något som ju ansetts skilja människan från djuren.

Det lär finnas en hundspågel, som påstår sig ha varit hundar, att en rycka ena tankar med skrapningar av foten. På fråga varför en hund föredragit människors sällskap framför andra hundars, svarade en av dessa skolade fyrtjotting: "För när jag ägnas skole för mig äro dessa sörger utan ro." Och sedermera förklarade den, att genom detta var hade den blivit en av våra alla hundar här bundna och därmed förlorad sin ära.

Vi må tro det eller inte, men här är det alltså fullt allra allra ett bevis på det förtvånade, som dessa vilse ligger andra rikets kys för oss människor. Rika.

Husmoderns arbete

består till icke ringa del i utväldandet av de blåta inköpsklörarna. För livsmedel är valet lätt. I våra 129 butiker gäller principen: högsta kvalitet till lägsta pris.

Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

Singer Symaskiner

I tjänst hos ett levande samfundsideal.

Karl Petander: Kooperationen och samhällsutvecklingen. Kooperativa förbundets förlag. Kr. 9.—

I en tid, då nationalekonomi och etik inom vida kretsar betraktas såsom hart när oförenliga motsatser, är ett arbete av denna art av största betydelse. Det visar nämligen fram, att samhälls-problemen mycket väl kunna behandlas samtidigt ur etiska och ekonomiska synpunkter utan att vetenskapligheten blir lidande därpå. Tvärtom. Vill man på ett allsidigt och mot verkligheten svarande sätt behandla det ekonomiska livets problem, måste man så långt som möjligt taga hänsyn till psykologiska och etiska faktorer och inte bara nöja sig med ett enkelt konstaterande av egoismen såsom varande den enda drivkraften för människans ekonomiska handlande. Man måste i varje fall taga med i räkningen, att ett visst ekonomiskt system, historiskt framväxt ur vissa yttre förhållanden och samtidigt ändliga rörelser, under nya betingelser och förhållanden, kan bli av den art, att det ytterligare utvecklar det egoistiska simelaget, och sålunda kan proklamerandet av egoismen som divkraft i vissa utsträckning vara ett sammanblandat orsak och verkan.

Det är just dessa olika verkningar och återverkningar av de särskilda systemen, som diskuteras i ovannämnda arbete.

I den relativt ingående historiska framställningen av den moderna kapitalismen, som utgör inledningen, ger författaren en skildring icke endast av den moderna kapitalismens uppkomst och utveckling beträffande teknisk-ekonomiska och rättsligt-politiska faktorer utan också med hänsyn till det andliga ursprunget. Han visar sålunda, hur bland de religiösa riktningarna kalvinismen genom sitt säregna väsen i långt högre grad än lutherdomen och katolicismen spelat stor roll för att skapa fram den kapitalistiska företagarandan, hur denna anda hos kalvinisterna var kombinerad med en stark arbetsdisciplin men var i avsaknad av ett samfundsideal, som i längden kunde samla och inspirera.

Icke minst värdefull är den ingående begreppsutredningen beträffande socialismens och kooperativismens väsen, varigenom det ofta framförda påståendet att dessa båda system begrepp i stort sett skulle tjäna varandra, reducerades till sitt rätta värde.

Vid den ständigt återkommande jämförelsen mellan kooperativismen och de båda andra aktuella systemen, kapitalismen och socialismen, betecknas det kapitalistiska systemet såsom individualistiskt, det socialistiska såsom kollektivistiskt, medan det kooperativistiska slutligen på ett sunt sätt i sig

skulle förena båda dessa ytterligheter. Då ju människans till sitt väsen ingalunda är ensidigt individualistisk eller kollektivistisk, är också ett system, som ensidigt hävdar någon av dessa principer, dömt att misslyckas, då äro kooperativismen, som ger uttrycket åt båda, framställes såsom det system, som i längden bäst skulle svara mot och utlösa de i människans väsen inboende krafterna.

Ehuru författaren för sin del alltså tror på kooperativismens idé, har han dock klar blick för de praktiska svårigheter, som möta vid genomförandet av denna tanke. Sålunda framhåller han ständigt individens höjande i etiskt-intellektuellt avseende såsom en nödvändig förutsättning för att den kooperativa idén verkligen skall kunna segra. Nu kan det visserligen invändas, att under en sådan förutsättning även nuvarande ordning kunde framstå i ljusare dager. En eventuell invändning av detta slag behömer emellertid författaren genom att gång på gång framhåva, att de olika systemen på helt olika sätt påverka individerna i etiskt avseende. Inom kooperativismen t. ex. får den enskilde i långt högre grad än vad fallet är inom övriga system, lära sig att själv bära ansvar — ekonomiskt och moraliskt sådant — vilket helt naturligt har en stor uppfostrande betydelse.

Allt som allt utgör boken ett memo för dem, som tro sig kunna omdana samhället i etiskt-ekonomiskt hänseende utan att taga hänsyn till de ekonomiska sammanhangen, ty, som en annan nationalekonom, Henderson, säger, "i själva verket gravitera idealen och det bestående mot varandra med precis den styrka, som människans förmåga att förstå och behärska sin omgivning äger". Detta måste då innebära icke bara förstående av de ekonomiska lagarna som sådana, icke heller endast önskemål av etisk-ekonomisk art med bortseende från faktiskt förefintliga resurser utan ett omspannande av både ideal och verklighet.

Som allmänt omdöme torde man kunna våga det påståendet, att uppläggnings och behandlingen av problemen äro tillräckligt ovanliga för att boken ej skall kunna undgå kritik från de partitrogna skara såväl som från enskilda dogmatiker. Förmodligen är det också i medvetande härom som författaren i förordet uttryckt den förhoppningen, att boken "i någon mån skall bidra till att göra dem — särskilt ett yngre släkte inom skilda läger — som icke stelnat i några trånga dogmer, mera vidsyniga och mera villiga att ställa sina krafter i tjänst hos ett högt och levande samfundsideal". Ebon Andersson.

Kartell och kooperativitet.

Det fattas nog oss icke nationalekonomer i allmänhet förmågan att se sammanhanget mellan våra egna små privata inköp och affärer och de ekonomiska lagar och institutioner, som reglera världsmarknaden. Att priset på kött och gäloscher och spetsar stiger och sjunker, det ser vi, men vägra på fluktuationen beror, har vi lemnat meradels svårt att fatta. Många husmodrar konstatera såvrigligen fönoji, att korven är billigare och lika bra i den kooperativa affären som hos slaktare Lundström utan att varken reflektera över eller ha en aning om den organiserade handelns och industrins inakt, om kooperativ, trust- och kartellväsen o. s. v.

Vi, tarva upplysning även på detta område bland annat av det slag som Kooperativa förbundets affärighet härom dagen meddelade i ett föredrag om kartellorganisationen.

Kartellen, som utgör en sammanslutning mellan vissa fabrikanter i syfte att hålla ett bestämt pris på de varor de tillverka, måste, framhåll talaren, höja priset på varorna. Ty när kartellerna bestämma priset på en vara, ta de hänsyn till den svagaste inom kartellen. Det pris, som sålunda fastställs, måste alltid bli till konsumenternas nackdel, ty de bättre skötta företagen skulle ju kunna framställa varan till betydligt billigare pris än vad den sämre fabrikanter kan göra. Mellanhandsvinsten, som skruvas upp i deligen, lägges också på konsumenten.

I kartellens politik ingår också att binda fast vid kartellen grossister och detaljister, vilka samtidigt straffas med dryga böter, om de bryta kontraktets bestämmelser. Gäloschkartellen har exempelvis en punkt i kontraktet mellan grossister och detaljister, som stipulerar 50 kr. böter pr par gäloscher, som försäls under fastställt pris, och en mellanhand, som icke i detalj följer avtalet med kartellen, avstänges helt enkelt från vidare leverans.

Ett annat utmärkande drag för dessa kartellbildningar är, att de äro slutna. Nya medlemmar vill man inte gärna taga in och endast undantagsvis inskrives en nyetablerad firma i en kartell. Det är sålunda den stängda dörrens politik här som på så många andra håll, och bokjott, blockad och avstängning säges vara vanliga och naturligtvis effektiva vapen i kartellbildningens hand. Talaren påpekade bland annat, att man på en del håll finner det fullt naturligt, att t. ex. fem makaronifabrikanter sammanträffa och besluta höjning av priset på makaroner under det att fackföreningarnas försök att höja priset på varan arbetskraft, mottages med ett ramaskri.

Den svenska kooperativens propaganda för bekämpande av monopolen tycks redan ha gjort verkan, slutade talaren och citerade ett kartellcirкуляр, vari kartellen "med hänsyn till allt upprört tal om mellanhandsvinster och stora profiter" manade sina medlemmar till försiktighet "vid fastställande av dessa förtjänster".

Vid köp och försäljning av böcker vänd Eder till

Klemmings Antikvariat
Malmakillnadsgratan 26, Stockholm.
Tel. 1070. Norr 67 38.

Frimärks Thé
James Lindgren & Co.
Sveriges största och förnämsta Théfirma

Kontrollant:
Stadsbarnbarn i Göteborg
G. Karl Almqvist
fil. Dr.

Rekommendera MISS BLANCHE till gäster och alla edra bekanta!

Den bästa 10-öres CIGARETTEN.

För höstsäsongen ha nu inkommit senaste nyheter i attlilnen i crêpe de chine, sideottille, silke- och bomullstrioct samt opal. Varje dam inbjudes till besök i Twilfit, Nybrogat. 11.

Begär ej endast en burk eller ett paket thé. Begär SLOTTSTHÉ marknadens absolut bästa Ceylonblandning. Aterbäringskupong i varje förpackning.

Frisinnade Kvinnors Riksförbunds Ordinarie Centralstyrelsemöte

äger rum å

Riksförbundets lokal, Slussplan 1-3, II, Stockholm, SÖNDAGEN DEN 28 NOVEMBER 1926 KL. 10 F. M.

MÖTESFÖRHANDLINGAR:

REDOGÖRELSE FÖR DEN POLITISKA SITUATIONEN.

Kerstin Hesselgren. Elisabeth Tamm.

Diskussion om TVÅ AKTUELLA FRÅGOR:

1. Gift kvinnans anställning i samhälletjänst. Inledare: Elisabeth Nilsson.

2. Lösdrivarlagen. Inledare: Ada Nilsson.

Val.
Övriga ärenden.

De enligt F. K. R:s stadgar § 7 direkt anslutna medlemmar, vilka för minst två år erlagt årsavgift av 5 kr., äga rätt att deltaga i Centralstyrelsemötets förhandlingar.

RADIO

Tänker Ni köpa eller bygga en apparat. Önskar Ni upplysningar eller råd, Vänd Eder då med förtroende till

Radio-Centralen

3 KUNGSGATAN 3

Ett parti realiserar.

OST

Smöraffären Framåt.
28 Nybrogatan och Norrlandsgatan 13.

Det bästa smörbrödet och kaffet brödet köper man i

Majas Hembageri
Bergsgatan 36, Stockholm
Tel. Kungsh. 54 68
Grahamsbred o. Wäfflor
10 proc. påhörd blanna.

SVENSKA PIANOFABRIKEN

Blekingegatan 61, Stockholm
Tel. Söder 26 28.

Förstklassiga pianon i olika träslag. Erkända av våra främsta musiker. Billiga priser.
Reparationer o. stämningar utf. billigt.

En gedigen boksamling

— utan kännbar kostnad —
kan envar förskaffa sig. Verk av de främsta in- och utländska författare. Synnerligen lämpligt för studieciklar.

Tillskriv
Red. Gösta Lindberg,
Centralplan III — Gäste.

Melanders Blomsterhandel

— Kungl. Hovleverantör —
Tel. 43 50 9 Birger Jarlagat. 9 Tel. 43 50

Skånska Handsmagasinet

Västerlångatan 55 - Stockholm.
Telefon Norr 141 63.
Stort lager av
HANDSKAR, VANTAR o. STRUMPOR
Etabl. 1879.
Äldsta Handskaffär i Stockholm.
Innehavare Fru Lotten Smith.

Bageri & Konditori

29 Skepparegatan 29. Tel. 709 76
STOCKHOLM

Rekommenderar sina delikata bröd- och Konditorivar av alla slag.
(Ester Dominicus).

Rök Teofani Crown de Luxe

Tobakshuset, Birger Jarlag. 13, Stockholm.

Rylander & Olsson

Bok-, Tidnings- & Accidensstryckeri

Levererar förstklassiga arbeten såsom BÖCKER, TIDNINGAR och AFFÄRSTRYCK till billigaste priser och på kortaste tid.

STOCKHOLM
Lilla Vattugatan 25 - Norr 7806

Kom ihåg
Barnets Lyckopenning erhålles genom Förlösningsthem och Barnmorskor samt
DE BLINDAS FÖRENING
Majorsgatan 12 STOCKHOLM.

Ni vill ju ha ett riktigt gott kallas kaffel
Köp Kahns Javablandning!
Pris pr kg. 4.40.
Ni blir belåtna.
F. J. KAHN,
61 Kornhamnstorg 61 - Tel. 3130, N. 2130

F:a Emil Bäcklin

GLASMÄSTERI och RAMAFFÄR

1 AD. FREDRIKSTORG 1 STOCKHOLM

Gott arbete!
Billigaste priser!

Telefoner: S54 318 21 & 237 21.

Prenumerera på Tidevarvet

“Var stode vi, om de ej funnits till”.

Det är ofast roligt att läsa en bok, som innehåller en föregångsmänniska och en arbetsmänniska minnen, minnen samlade under ett långt och innehållsrikt liv. En skildring som låter oss följa en människas växt och utveckling, hennes upplevelser och förhållande till andra, är ofast märklig. Vi kunna inte låta bli att fångas av den. Kring huvudfiguren samlas en skara av olika människor, ur vilkas öden vi få uppfångning, allt eftersom de komma den skrivande nära och belysas av skildringen. Mycket får man sedan gissa och tänka ut själv, och själv försöka lägga ihop de spridda styckena till ett helt. Men man har ändå fått något nytt att bygga på sin samsnang. De verkliga händelserna, som beskrivas, hjälpa en att finna den inre tråden, som binder livets olika skeden samman.

En sådan bok, rolig och på många sätt lärorik är Ann Margret Holmgrens, f. Tersmeden, Minnen och Tidsbilder, som i höst kommit ut på Wahlström och Widstrands förlag. Boken ger en skildring av livet i gamla finska hem, och gör oss bekanta med en mängd framstående personer.

Men för oss, som äro unga, är beskrivningen av rösträttsarbetet och av kampen mot fördorran och förörlärd uppfattning i allmänhet, särskilt märklig. Inte för att fördorranas tid skulle vara slut bara för att vi äro med. Men det är märkligt att se vad man för 50 år sedan ansåg viktigt eller färligt eller otillåtet eller nytt. När vi vaknade upp till samhällets medvetande var den kvinnliga rösträtten ett fullbordat faktum. Vi ha därför svårt att tänka oss, hur det kändes att vara full vuxen utan den. Som alltid tycka vi att en sak är ganska självklar när den är färdig. Vi föreställa oss knappast det föregående arbetet så mödosamt som det verkligen var.

I Ann Margret Holmgrens bok få vi läsa om de vedermoder som hon själv framför andra, och många hen

nas medhjälpare haft, både för kvinnlig rösträtt och för andra frimnade idéer. Vi bli först förvånade över hur nära allt ligger oss i tiden. Visst veta vi efter årtal när det eller det hände. Men riktigt levande intryck av striden få vi först genom den medryckande skildringen av de människor, som arbetat, de upplevelser som mött de arbetande.

Ann Margret Holmgren ger många roande beskrivningar på sina äventyr, t. ex. när hon tog sig för att besöka alla städer och samhällen i Norrland dit det gick järnväg. Överallt höll hon föredrag, intresserade människorna för rösträtten och bildade föreningar. Det var ett jättearbete och det var ett kraftprov att hålla ut.

Det är något som särskilt gör intryck på en, när man läser dessa minnen. Det är hur den unga flickan, som forstrats upp i ett förnämt och gammaldags hem med konservativ uppfattning, ett ombonat, skyddat och välbärgat hem, växer till en ovanlig grad samhällets ansvarskännande människas, och samtidigt utvecklar sin förmåga att som organisatör och talare utföra sitt reformarbete. Den lilla flickan som i sitt hem inte kunde läsa högt åttonspalten utan att staka sig i förskräckelse och som sedan led av skammen, blev en vittberest offentlig talarinna, van att ta sig fram genom svårigheter och med en stor förmåga att övertyga och intressera.

Ann Margret Holmgren gifte sig vid nitton års ålder och forstrade upp åtta barn. Det tycks som skulle detta kunna uppluka en människa. Men nästan från början har hon dock kraft till övers att komma i kontakt med framstående människor, att ge och ta i umgänget med dem. Inte minst givande blir i boken den kultur- och personhistoria, som knyter sig till Björnsson, Ellen Key, Knut Wicksell och många andra banbrytare för kommande tiders syn och uppfattning.

Man kan utläsa ur berättelsen hur den lilla späda fru Holmgren under sin Upsalalid var som en moder i Zion, till vilken alla vände sig för att få hjälp och stöd. Hon är också själv initiativrik när det gäller att ordna insamlingar för olika ändamål, att ställa om inkvarteringen åt främmande studenter, att arbeta för nordiskt samförstånd, fred och personlig frihet.

Män är nöjd så länge boken äcker, ty den är rolig. Och man känner sig väl bekant med en människa, som man verkligen är glad att få till sin vän. Det är också ett lyckligt slut på berättelsen. Mycket av det som

Vem har gjort
SCHÉELS RADIUM-TVÅL
så populär?

Den milda, förnäma
DOFTEN
och det sålignat balsamiska
luktret ha sådär Schéels
Radium tvål otaliga vänner.

De utvalda beständelarna
i denna tvål är värdefulla och
vägande; stick bara på Radi-
umförelämnaren i densamma!

Om Ni av någon anled-
ning ämnar pröva Schéels
Radium-tvål — köp hem en
i dag!

Schéel's Radium-tvål
Schéel's Radium tvål
Såldes i alla
Pris 1 krona

Vårthållaren kontrolleras av Radium-
experiten Dr. N. Sahlbom.

dess författarinnas eftersträvat och kämpat för, kan hon vid sjuttiofem års ålder se fullbordat. Kvinnorna få sin rösträtt och fredstanken blir allmerta spridd.

Liksom alla människor som stå främst i eldfinjen där det kämpas för nya tider, så var också Ann Margret Holmgren under delar av sitt liv utsatt för människors misstro och förfärdig ogillande. Trots dessa för henne tunga och prövande tider är hela boken fylld av en tacksamhetens och förvånings ton, som till sist kulminerar i orden: Nu låte du din tjänare fara i frid. — Ann Margret Holmgren yttrar dem inför den glädjefest vid Kerstin Hesselgrens omval till riksdagen, som frädes i Stockholm i höst och samlade alla, unga och gamla kvinnor från alla läger, i glädje över denna framgång och liksom till löfte för fortsatt gemensamt arbete.

Vi måste vara tacksamma mot dem, som arbetat före oss. Genom Minnen och Tidsbilder förstå vi för ett ögonblick hur våra ståtwillkor förhållits. Men från den plats, som en gång blivit uppnådd, gäller det att se, hur dess vinster skola kunna genomarbetas och förverkligas i anda och sanning.

C. H.

Människovärde.

Det är orättvist att bedöma människor efter titlar och kläder och börd. Alla äro ense om detta när det är fråga om vanliga människor och i princip. I praktiken kan det hända att man sviktar och låter sig förvillas, men ett sådant svaghetstecken ländar ingen till veder.

Så mycket värre tycks det när man av fullaste hjärta tar sig för att lägga i dagen sin beundran för just dessa gleskaper. Den nästan omöjliga hyllning, som kommit de kungliga till del vid det nyss firade bröllopet har vittnat om människors benägenhet till förväxla väsentligt och oväsentligt. Tidningarna ur vilka man trots allt är van att hämta sin visdom ha också gjort allt för att leda en vidare på det insägnas spåret. När Dagens Nyheter till sist med jättebokstaver och synbart tillfredsställelse konstaterar att "entusiasmerna i Bryssel språnge poliskönan vid Astrids ankomst" blir man förvånad. Att språnge en poliskedja anses i allmänhet inte som förtjänstfullt värdigt. När det sker till de kungliga ära blir det uppskattat.

En sådan uppfattning är lika orättvis mot de kungliga människorna, som mot de inte kungliga. Bakom de beäskade kungliga dräkterna såväl som bakom enkla kläder kunna finnas gleskaper mera värda att lägga märke till.

Ett exempel på hur en duktig och framstående människa skymmes bort av drotningsnamnet är drotning Elisabeth av Belgien. Hon är som bekant dotter till den kände ögonläkaren och fysiologen Karl Theodor av Bayern. Genom sin uppfostran har drotnings sedan sin ungdom intresserat sig mycket för läkekonst och sjukvård. Under kriget var hon en verkligt duktig sjuksköterska, som tog sin uppgift på allvar. Drotnings är hederdoktor i medicin vid ett amerikanskt universitet. Vid en läarkongress i Amerika för några år sedan bodde en av våra kvinnliga stockholmsläkare på samma hotell som drotning Elisabeth, vilken även deltog i kongressen, och hade då tillfälle att beundra drotnings skickskap. Inte minst intresserade hon sig för svensk gymnastik. Själv är hon spänstig som en fjäder. Vid ett inkognito besök i Stockholm besökte drotning Elisabeth professor Johanssons laboratorium, där hon med stort intresse tog del av hans undersökningar.

Om man stätt mitt i den folksamling som exempelvis saktat ut de kungliga avfärd från Hovslagergatan till slottet, eller som trängts om-

kring gatorna där bröllopsståget skulle gå fram, då har man nästan blivit förestädd över en sådan grad av skådelystnad, nyfikenhet och jaktiver. Är det kläder, smycken, leenden eller fina hästar man vill se? Ur skönhets-synpunkt är det inte så mycket att få efter som skådespel blir så somderstyckat och till stora delar bortskymt. Det hela urartar till sist till en sorts tävling, där största äran tillkommer den som trängts bäst, sprungit fortast och överlöstat de flesta svårigheterna, och därför sett mest. Beskådnaderna blir nästan huvudsaken.

En gunna vid Kungsgatan rakade få foten överkörd av en bil. En händelsevis närvarande läkare anskaffade ambulans för att hjälpa gunnan till sjukhus. Hon ville emellertid inte för något pris lämna sin plats utan utbrast föregående: Jag vill se världens förest!

Det ligger nog trofasthet och tillgivenhet mot landsfadern och hans hus i det översvallande intresse man visar kungligheten denna tid. Men det är också sensationismstnad av kraftigt slag. Det hela visar på en falsk och betänklig uppfattning om det oändliga och underbara som kallas människovärde.

En ny bok

ANNA
LENAH
ELGSTRÖM

Äventyr

5:75.

BONNIERS

Eoa Andén.

Tankeställare inför äktenskapet.

III. Den Blå Boken.

När automobilerna i början av det 20 århundrade började sin framfart, förut icke anad, fick vi ganska snart en automobilförordning. Inte lagstiftade man för Daedalus och Ikaros flykt från Labyrinten och icke heller för Elie himmelsfärd, men när flygmäskarna insattes i trafik i vårt århundrade fick beföraren av tiden sinom tusen människor, var lagstiftningen snabb i spår. Vi började icke för 30 å 40 år sedan någon lagstiftning för utomäktenskapliga monogama förbindelser. Förutstättningarna för sådana upplöst förelig icke då. Den utveckling särskilt på det ekonomiska området och vad kvinnans ställ-

ning i samhället beträffar, som ägt rum under de senaste årtionden, torde kunna betraktas som revolutionerande i många avseenden. Dessa ekonomiska och sociala omvandlingar har medfört helt andra förutstättningar för den mänskliga sexualitetens framträdande. Det är att tro på kejsarens nya kläder, om man tror, att den nuvarande äktenskapsformen täcker de förordningar man nu bör på för det mänskliga sexualitets livets legala dräk. Med den nuvarande snäva och tränga äktenskapslagen blir det så många, många sexuella förbindelser, som samhället har all anledning att värna och skydda, som komma att gå så att säga lagligen oklädda.

När män i allmänhet icke ingå äktenskap förrän bortåt 30-års åldern och när man vet att deras sexuella drift kanske är kraftigast i åldern dessförinnan, när man vet att männen i allmänhet icke äro itherhållsamma i sexuellt avseende i denna tid, och när man vidare vet, att dessa män, för att nu icke tala om andra åldersklasser, måste ha en kvinnlig motpart i sitt sexuella liv, om icke detta skall urarta i perversitet och ontur, och när man vet att lyckligtvis de flesta av dessa män icke söka sina förbindelser hos prostituerade kvinnor utan hos andra, dels i lössaktiga förbindelser och dels i mera stadigvarande förbindelser med kvinnor som ha yrke och levnad, då är det väl allt skäl i världen för lagstiftaren att se till att även dessa förbindelser om möjligt liggas under lagens sanktion och även erhålla en lagligen hedertlig form. För så vitt som samhället har det allra största intresse av att dess medlemmar icke äro lösakti-

ga och icke slarva i sina sexuella förbindelser utan inordna sin sexualitet under sådana former att man verkligen kan kräva ansvar för människornas handlingar i detta avseende, så måste samhället här vidtaga åtgärder.

När man skall angräpa den samhällsskadliga sexualiteten, då är det icke nog att börja med prostitutionens problem, som knappast torde kunna angripas med någon effektivitet med direkta åtgärder. Skall man komma till den, måste man begynda med en revision av äktenskapslagstiftningen. Denna revision måste bottas i en helt annan uppfattning av den kvinnliga sexualiteten än det skamvråstande, som lagberöringen och lagstiftaren i övrigt vid nya giftermålslagens utformning och fättigvärldslagstiftningens kommitté och revisionssekreterare var Koch vid utformningen av nya lösdrivarelagen gjort sig till tolk för. Den mänskliga sexualiteten måste tagas för vad

den är, nämligen en mänsklig drift, en kraft som måste inordnas under det moderna samhällets former och krav. Lika litet som den gamla skjutstadgan kan gälla för automobil, lika litet kan den nya giftermålslagen, som egentligen bottnar i den gamla uppfattningen om äktenskapet som ett helt ekonomiskt förkast, gälla i det industrialiserade samhället med människor, som kanske mer än i något annat århundrade leva icke som släktmedlemmar utan isolerade individer, i sin ekonomi mera bundna vid yrket än vid hemmet.

I lagen om barn utomordentliga barn och lagen om ordentliga barn — här detta århundrades lagstiftare sökt komma till rätta med begreppet föräldraskap, visserligen valkännt och trevande men dock i alla fall ett försök. Bundenheten vid den gamla äktenskapsuppfattningen visar sig ju i att man fortfarande laborerar med

Ett uttalande från en som varit med, Från Sovjet-Ryssland.

På en liten gård nere i Halland, Ekered, fattade man resolutioner i somras. Bland annat om frihandel, avrustning, gemensamt världsspråk, förenande av Europas stater. En liten grupp kvinnor offentliggjorde önskemål, som när de en gång förverkligas, skola revolutionera världen. Inne därför att dessa kvinnor gjorde dem till sina önskemål, som så många andra före dem gjort, men därför att dessa önskemål sakta men oemotståndligt, med nödvändighetens, livs-betingelsens domkraft komma att höja sig upp ur folkens grundliga politiska medvetande som de eftersträva de räddningsplaner, vilka verkligen kunna bära över någrip av de blindskär, som den nationalistiska trängsyntheten skapat.

Men på denna del av Ekereds önskelista spillde världen utanför sken ett ord. Det var som om man blåst ut några rökringar i luften. Man måste nästan undra, om någon mer än man själv tagit det så högtidligt i sitt innersta.

Men så säger man, i medveten avsikt och fullt allvar visserligen, men ändå nästan i förbigående, jämfört med övriga uttalanden, några ord om kvinnors plikt att reagera mot de missbruk, som i vissa fall gjorts och kan göras av den nya barnavårdslagen. Och med häpnad ser man en storm roras upp — och just denna resolution togs ut bland alla de andra, den ensam får namn och värdighet av "Ekeredsresolutionen" och diskuteras land och rike kring.

Det är i och för sig bra att den diskuteras, och den har i Tidevarvet fått ett så sakligt och utmärkt försvår, att vidare ordande om den egentligen vore överflödigt, om ej i oktobernumret av "Morgonbris", de socialdemokratiska kvinnornas organ, förekommit två artiklar som uppfordra till gemåle.

I den första av dem: "Ett omtvistat spörsmål", av S. V., förebrås vi för obetydligt från en studiekurs kasta ut en resolution av så allvarig innebörd "med sina anklagelser mot 1917 års barnlag, mödrar och barnavårdsmän", och S. V. undrar om deltagarna i diskussionsveckan på Ekered vore förberedda på resolutionerna och satt sig i dem i förväg. De socialdemokratiska kvinnornas varit med, få sig en läxa för att även de varit lika besinningslösa som de frisinnade. Och S. V. är bekymrad över alla de falska föreställningar om mängden av de åsyftade missbruk som det nu, efter "Ekereds-resolutionen", kommer att vimla av; under det att de kvinnor, som resolutionen åsyftar äro ett litet försvinnande fåtal.

Ja, naturligtvis äro de ett fåtal i förhållande till antalet ogifta mödrar, men försvinnande är detta fåtal tyvärr inte, ty, som i Tidevarvet riktigt påpekats, ett enda fall av missbruk ropar högt, medan alla fall av riktigt bruk tiga. Men resolutionen åsyftar ju endast en reaktion mot missbruken. Och ändå: all man höra att man anklagat lag, mödrar och barnavårdsmän. De ärliga mödrar-

na och oförvitliga barnavårdsmännen borde vara glada att man tar avstånd från dem, som missbruket och misskrediterat lagen, så att den verkliga i allmänhetens ögon fått ett sken av partiskhet till kvinnornas fördel över sig. Det är de faktiska missbruket, plus alla ljusskygga manliga dubbelmoralisters fege övervältran av all skuld på motparten, som skapat detta sken, långt innan den farliga resolutionen gick ut från Ekered. Förstår man verkligen ej, att vi vilja ha bort varje sådant sken, därför att det skadar lagen, mödrarna och barnavårdsmännen? Man måste häpna över att det från kvinnohöll — och från sådant kvinnohöll som anser sig hålla den sociala ansvarskänslan högt — vi-sas så föga förståelse för hur viktigt det är i vår tid med dess starka reaktionära strömningar, att vi, som arbeta för att få bort all samlagsstiftning för kvinnor, ta avstånd från ett missbruk av rättigheter — vore det aldrig så sällsynt — som kan komma en lag att te sig som en särslag till kvinnors fördel på bekostnad av mäns rätt. Det är en beklaglig missuppfattning eller feltolkning av resolutionen i fråga, att vi skulle vilja komma år 1917 års barnlag, eller skulle vilja ha bort kvinnans rätt att gå ed.

Enligt min uppfattning är resolutionen ett avståndstagande från missbruk — för den moraliska verkans skull den nu hava kan — och ett oob till myndigheter, mödrar och barnavårdsmän inför fall, där faderskapsmöjligheterna tydligen bortlandats, att där bör av ingendera parten någon ed begås.

Diskussionsveckan på Ekered tillkom för att samla människor kring sociala spörsmål och med varandras hjälp belysa och i möjligaste mån klargöra dem; och resolutionerna voro varken påtänkta eller uppbyggda i förväg, men framkommo naturligt och spontant som det positiva resultatet av uppnådd enighet i diskussionerna. Jag tror, att S. V. kunde vara tämligen nöjd, om alla hennes partimedlemmar vore lika besinningsfulla, vakna och socialt ansvarsmidvetna som dessa deltagare i diskussionsveckan på Ekered.

Den andra av förut nämnda artiklar i "Morgonbris" av Sigrid Lundin, går så långt utanför hövlighetsram, att jag helst lämnar den helt åsido.

Ekered i november,

Rut Adler.

En opposition i det kommunistiska partiets högkvarter har rest sitt huvud, ämningsstone i yttre mått, åter tydligt lagt sig till vila. Oppositionen med Trotski och Sinovjev i spetsen äro de, som kritiserat ledningens alltför stora släpphäntet gentemot privatkapitalet inom landet och mot den kapitalistiska världens utomkring. Oppositionen anklagas i sin tur av ledningen för att ha vanskött sina departement, att ha slösat vansinnigt med pengar på en ständigt växande byråkrati — särskilt inom handelsdepartementet, vars chef varit Kamenev — och på en gagnlös utländsk propaganda, som letts av Sinovjev, chef för "Komintern", den kommunistiska internationalen.

Oppositionens försök att få massorna med sig har strandat på partidisciplinen, och så följde den 16 okt. de sex oppositionsmännens avbön inför partikongressen. Man kan ej värja sig för intrycket att det legat ironi i denna avbön, som samtidigt håller fast vid oppositionens åsikter, men där i slutklämmen var och en av under-tecknarna "förbinder sig att försvåra sina åsikter endast under de former, som antagits genom partiets organisation, genom kongressresolutioner eller av partiets centrala kommitté. Och detta förbinda vi oss till i den övertygelsen, att vad som är riktigt i våra åsikter kommer att bli antaget också av partiet i deras helhet, då dess verksamhet skrider framåt."

Det tycks som om även Stalins, partisekreterare och ledare för den segrande linjen, också känt denna ironi. I den rapport över oppositionens uppträdande, som han avgav till kongressen i ett fyra timmars långt anförande, säger han, att Centralkommittén ej kunnat tro förklaringen vara fullt uppriktig. Han manar därför till en idéernas kamp mot oppositionen, manar till tro på att revolutionens idéer skola taga sig fram av egen kraft, utan hjälp av hastigt yttre våld.

Den segrande linjen inom partiet har alltså förklarat sig vilja hålla på en politik, som i tro på oktoberrevolutionens idéers kraft att tränga igenom, i. n. icke vill gå bröstgänges fram vare sig mot det tredskande kapitalistiska utlandet eller inlandet, enkannerligen bönderna. Däremot har beslutats en snabbare takt på landets industrialisering, särskilt genom stora elektriska anläggningar, som även äro avsedda att komma jordbruket till godo.

Sagan om Caligdawa.

Ur W. H. Hudsons bok "Idens ände och till de ofantliga murar och fjäglarnas rike", utgiven på Wahlström & Widstrands förlag, ha vi hämtat denna lilla symboliska saga om vägen till det underbara landet ovan molnen.

Mitt på en grön äng stötte jag på en liten göl, som uppkommit under regntiden, tio till femton meter lång. Vattnet hade samlat sig i en sänka i marken och ägde den blå färg, som stundom ses i en grund tjärn eller damm, då atmosfäriska förhållanden och soljus samverka — en obekrivlig, högst underbar ton, ej lik insjöns eller havsdjupets blå, ej heller den blå blomman eller det blåskimrande minerala, vackrare än någon av dessa nyanser. Och på denna trolska sjö mitt på det blekgrova fältet, på den blånande ytan, som krusades av den låta vinden, flöt tre eller fyra vita vildänder, vitare än måsarna, ty de voro alla blandvita, utan ett färgstänk.

Aldrig har jag sett något så vackert! utbrast jag för mig själv.

Ofta, ofta har jag stannat under min vandring eller min ritt för att beundra en dylik anblick, men de vita änderna sådana jag såg dem i dag, sakta gungande, övergjutna av solskenet, på en blå tjärn inramad av grönska, tycktes mig präglad av en nästan överjordisk skönhet och väckte åter till liv inom mig minnet av ett primitivt folkslags föreställning om ett land ovan molnen, där de döda dväjas och det finns lika mycket träd och blommor som på jorden och alla slags fyrfotadjur och fåglar även änder, blott med den skillnaden att de äro mycket vackrare än de nere i stoftet. Landet ovan molnen ligger så oomörligt långt borta, att vi bara kunna urskilja dess blå färg. Men på de stora slätterna finns det öppningar eller fönster, dem kalla vi stjärnor, och genom dessa fönster lysa det underbara landets klart strålande dager med till oss, när det är mörkt.

Hur komma de döda dit? Flyga de likt svävande fåglar — uppåt, allt längre och längre uppåt, tills de slutligen komma dit? Visst kunna de flyga som fåglar, men ingen aldrig så högt svävande fågel eller från kroppen frigjord ande kan svinga sig upp till en sådan ofantlig höjd. Men när människor dö, ha de blott tanke och trängtan efter det där landet, ingen ro, ingen glädje finna de här, utan de irra hit och dit på jordytan, flyende från mänskliga varelsers åsyn, till och med sina närmaste anhörigas och vänners. Ty de äro nog osynliga för dödfäga ögon, och de lida out-sägliga kval, när de finna, att ingen känner igen dem, ingen hör dem, när de tala. Därför fly de om dagen, när folk är uppe och i rörelse, till skogar och ödemarker, där de lägga sig, men om natten komma de fram för att ströva omkring på jorden i skepnad av ugglor och nattskäror, lommar och rallfåglar och alla andra rolösa nattfåglar med vilda och klagande läten. Natt efter natt sväva de omkring, klagande sin nöd och bedjande dem de möta om någon upplysning om, hur de skola bete sig för att undslippa från jorden och äntligen nå de dödas land. Men ingen kan ge dem något råd, för alla ha det lika illa ställt och känna ej till vägen. Men äntligen efter månader, ja kanske år, komma de under sina irrfärder till vä-

Men så har det ej alltid varit. Den tid fanns då övergången från jorden till himlen var jämförelsevis lätt, och hur man skulle bete sig, det visste alla människor både levande och döda. Vid flodstranden växte nämligen ett träd, så högt, att de översta grenarna nådde upp till himlen. Tank bara ett sådant träd det var!

Och det trädet använde de döda för att komma upp till sitt blivande hem, de klättrade som apor och fladdrade liksom fåglar från gren till gren, anda tills de kommo upp till själva kronan, där det fanns en öppning till den stora slätten. Och genom den hastade de in i de ljusa och härliga boningarna.

Men olyckligtvis stupade det där trädet omkull en dag för länge sedan — ack för mycket länge sedan! Och nu skall jag berättar, hur det kom sig att det föll — det är helt visst ett av de allra sorgligaste kapitlen i mänsklighetens historia.

Jo, det var som så, att en gammal elak gumma dog, och sedan hon klättrat upp i trädet, nådde hon i sinom tid den översta himlakupan och blev mycket glad, när hon äntligen anlände till de ljusa och härliga boningarna. Hon var mycket hungrig efter den långa klättringen, och när hon frågade dem om mat, svarade de mycket vänligt, att det lättvindigaste sättet att skaffa sig mat var att fånga litet fisk i någon av sjöarna, som lågo tätt bredvid. De gävo henne också metspö och rev och talade om för henne var närmaste sjö låg. Gumman begav sig åstad, mycket belåten med sig själv och med allting och det vatt-

Ett standardverk

för enskilda och offentliga bibliotek

Kooperationen och samhällsutvecklingen

av KARL PETANDER

576 sidor
Kr. 9:—

KOOPERATIVA FÖRBUNDET BOKFÖRLAGET

Sjukvård och Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag, Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Åderbräckstrumpor, Bräckband, Ryggbjällare, Grosskorsetter och GÖrdlar, Bröstbjällare, Lungsyddare, Sköljkanor, Liggdynor, Dambindor. Barnavårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special

Vesterlångatan 66 (Ingång i Passagen)
Birger Jarlsgratan 9
STOCKHOLM

BANDAGER

Bräckband, maggördlar, gummistrumpor, ryggbjällare, konstgjorda armar och ben, benbindor m. m.

Besök vår välförsedda bandageavdelning, som står under kontroll av Dir S. Hybbinetto.

Kirurgiska Instrument Fabrics A.-B. KIPA

Regeringsgatan. 31. Tel.: N. 286

två lagar om barn, klass I och klass II, med olika underavdelningar. Man bör ju hoppas, att denna reglering av föräldraskapet skall kunna ske mer rationellt och mer med hänsyn till barnen än med hänsyn till det gamla sakrosanta äktenskapet än vad hittills skett. Man får emellertid icke nöja sig med att bara tänka sig en reglering av föräldraskapet, man måste gå längre, som ovan påpekats.

Det vore önskvärt om man verkligen kunde få till stånd en diskussion om dessa förhållanden. Skulle man icke kunna tänka sig att man med behållande av den nuvarande äktenskapslagen — helst med några viktiga ändringar särskilt vad gäller tillämpningen på äktenskap ingångna före 1921, namnfrågan m. m. — kunde införa en sanktionering av förbindelse ingångna utan de konsekvenser i ekonomiskt avseende, som den nuvarande äktenskapslagen medför. Kunde man icke tänka sig, att äktenskapsbegreppet, alltså de av samhällets sank-

tionerade sexuella förbindelserna, även kunde avse sådana förbindelser, som ingångs utan att de medförde andra förpliktelser för kontrahenterna än trohet i sexuellt avseende och underhållsskyldighet för mannen gentemot hustrun i händelse av moderskap under viss tid, och så att barnen i denna förbindelse bleve första klass barn enligt terminologin här ovan; att dessa förbindelser kunde ingås på så vis, att kontrahenterna exempelvis till borgmästaren, resp. häradshövdingen, avlämna skriftlig försäkran på heder och samvete om frihet från äktenskapshinder samt inför nämnda myndighetsperson finge avgiva förklaring att de inginge dylikt äktenskap med varandra och så konfirmerade avtalet med att skriva sina namn i — vi kan kalla det — Den Blå Boken. Förutsättningarna skulle givetvis även vara att förbindelsen skulle kunna upplösas på den ene partens yrkande — dock med båda parternas vetskap — och att då anteckning härom skulle

göras. Lysning och uttagande av äktenskapsbetyg är ju egentligen en kvarleva från gångna tider och borde icke upptagas. Tvegitte borde givetvis betraktas som ytterligt vanhedrande brott med tytföljande konsekvenser.

Detta löst skisserade förslag framlagt till diskussion och med en allvarlig avsikt att få dessa icke endast för den enskilde individen utan även för samhället fruktansvärt allvarliga problem genomdiskuterade kommer så klart på sina håll att möta starkt motstånd. Jag väntar t. o. m. förakt och underkännande av min allvarliga avsikt. Det kommer kanske på sina håll att betraktas såsom samhällsupplösande, kanske sedlighetssärnande rent av och som en spik i "det gamla hederliga äktenskaps" likkista. Men jag ber: se förslaget mot bakgrunden dels av att skilsmässorna i "det gamla hederliga äktenskapet" mer och mer ökas, dels att antalet ingångna äktenskap knappast torde ökas, dels att de

fria förbindelserna med all säkerhet äro flera nu än för 10 år sedan och med all säkerhet kommer att vara flera om 10 år mot nu, dels att om en reglering, en sanktion av dessa fria förbindelser icke äger rum efter förunftiga grunder, dessa fria förbindelser i sina konsekvenser komma att bli riskabla för samhället än om en sanktion äger rum av dem, dels att öppenhet, ärlighet och hederlighet i det sexuella samlivet är den bästa och säkraste grunden för sedlighet. Om den nuvarande äktenskapsformen icke utbygges och så att säga förses med moderna bekvämligheter, kommer den att om några årtionden vara en så gott som övergiven och tom byggnad, vittnande om den formfulländning och slutenhet som det nuvarande lagstiftningsarbetet har vetat giva åt en rättsbyggnad, som aldrig borde få vara till för sin egen skull utan endast och uteslutande för dem, som där skall bygga och bo.

ändes henne i munnen, när hon tänkte på de gröna- och blåspäckiga och röd- och gulspäckiga små fiskarna, som voro så lätta att fånga och vara så äta. Det var en liten rund sjo med klart vatten, som människorna hon talat med visat henne till och då hon kom närmare såg hon, att vid dess stränder stod en hel mängd folk. Alla hade de metssjö i händerna. Men en av de metssjö, som råkade vända på huvudet, fick syn på den gamla gummån, som hon skyndade fram mot sjoen, och för röskull ropade han till dem, som stodo närmast honom.

— Titta här kommer en gammal kärning nyss anlös, för att metta upp fisk, litet oss trängs ihop om och säga, att här finns inte plats för henne, och så skratta vi så henne, när hon blev plötsligt får vända om!

Här torde hon vara skal att lämna läskan den uppsynningen, att en del av människorna, som döden ej har någon makt över, till det yttre är en noggrann avbild av människorna i levande livet. För delägga flickor är hon oenligt, eftersom hon är ett så tunt och fint material, men de hänsöma i sin fortsatta tillvaro se henne så som hon var på jorden, upp eller gammal, vacker eller ful. En äldre har kvar sina grå hår och rynkor, och hans ansikte vittnar alltjämt om de kval och lidelser och vederbörd, som han genomgått. Och på samma sätt som med ansiktet och hela kroppen förhåller det sig med sinnet; om det varit enkelt och fullt med önda lustar, så de av kvar där ända. Men läsaren bör också veta, att detta tillstånd ej varar betydligt, för i denna kalna och rena luft blanda de spår, som ålder och lidanden ristat ej så emot, de Mena och släta ut i samma mån som den nya, lyckliga tillvaron utövar sin verkan, så att en gång den ungdomliga yttre, och den grynsumma förändringen sträcker sig jämväl till sinnet. Men ack — den gamla gummån hade ännu inte vistats så länge i de saligas boningar, att vare sig hennes utseende eller hennes betäta humör lunnit undergå någon förändring till det bättre.

Därför hade de metssjö omkring den lilla sjö inte vilat se nyktonheten, förän det såg vad hon varit under jorden-livet och fortfarande var — en oändkallt gammal gumma. Och som de voro hågde för skämt, tydde de genast uppsynningen. Då hon kom närmare packade de ihop sig så tätt de kunde och ropade:

— Här finns inte plats för någon mera, som vill fiska — någån längre bort och leta rätt på någon annan ställe å det. Ja gumman gick vidare, men de som stodo längs boret, tycktes också se var roligt att möta henne och skröka i sin tur — Nej, du gumma här finns ingen plats för dig, du får gå vidare. — Och så gick det undan för undan, tills hon vandrade hela sjön runt och kom tillbaka till platsen, där hon börjat. Och där togs hon på nytt emot med skrat och ropet:

— Nej gumma maka dig livig, här finns ingen plats för dig.

Då kastade hon i vredensmettsjö ifrån sig förbannade människorna, därför att de gjorde när på henne, och sprang bort för att slippa börja deras skrat. När hon kom tillbaka till den öppning, genom vilken hon kommit in i himlen, blev hon ned på det stora trädets grenar och började sin långa klättring tillbaka ned till jorden. Av alla döda, som nått till denna lilla landst värd hon den enda, som vänt det ryggen och nu begav sig tillbaka till jorden — till evig sorg och skada för oss andra ...

När hon kommit ned till jorden var hon uppyllt av raseri och hämndlystnad, och så förvandlade hon sig till en stor vattenrått. Sådana råttor fuoms invid floden, där hon halt stannat, men den här var en annan art i jättens, som hade stora tänder, hårda och vassa som huggjärn, två i den övre och två i den nedre käkan. Hon ville nu reda sig ett litet bland det vilgida trädets rötter, och till den inlån började hon gnaga i trädet, hon arbetade dag och natt i många dagar, månader och år. Och blev hon ibland tröt på den dryga uppgift hon förelåg sig, så behövde hon bara tänka på hur nedrigt de själva stannat omkring den himmelska stjärn som sig till metssjö och hur de skrattat åt henne. Då rann sinnet genast på henne och hon fick nya krafter.

På detta sätt blevo de stora rötterna och den nedre delen av stammen genombrada av en gnagande vattenråttens tänder, och det uppstod en stor utbökning i trädet. Men ingen hade reda på, vad den elaka gumman höll på med, för de vilgida mängden rötter och stjärn, som hade stora tänder, hårda och vassa som huggjärn, två i den övre och två i den nedre käkan. Hon ville nu reda sig ett litet bland det vilgida trädets rötter, och till den inlån började hon gnaga i trädet, hon arbetade dag och natt i många dagar, månader och år. Och blev hon ibland tröt på den dryga uppgift hon förelåg sig, så behövde hon bara tänka på hur nedrigt de själva stannat omkring den himmelska stjärn som sig till metssjö och hur de skrattat åt henne. Då rann sinnet genast på henne och hon fick nya krafter.

På detta sätt blevo de stora rötterna och den nedre delen av stammen genombrada av en gnagande vattenråttens tänder, och det uppstod en stor utbökning i trädet. Men ingen hade reda på, vad den elaka gumman höll på med, för de vilgida mängden rötter och stjärn, som hade stora tänder, hårda och vassa som huggjärn, två i den övre och två i den nedre käkan. Hon ville nu reda sig ett litet bland det vilgida trädets rötter, och till den inlån började hon gnaga i trädet, hon arbetade dag och natt i många dagar, månader och år. Och blev hon ibland tröt på den dryga uppgift hon förelåg sig, så behövde hon bara tänka på hur nedrigt de själva stannat omkring den himmelska stjärn som sig till metssjö och hur de skrattat åt henne. Då rann sinnet genast på henne och hon fick nya krafter.

Mötesplatsen

Frinsande Kvinnor i Upsala

hade tisdagen den 2 november sin andra sammankomst för terminen, varvid beslöt att föreningens skulle utlösa ett utrop till kvinnorna att livligt deltaga i de förestående stadsfullmäktigevalen.

Efter sammankomsten följde ett offentligt föredrag av advokat Eva Ånander över ämnet: "Den kvinnliga fördrivarfrågan just nu". Anslutningen var glädjande stor från allmänhetens sida och en livlig diskussion följde på föredraget. Bland andra deltog i diskussionen en hel del systrar från Sammarhemmet, vilka bedriva s. k. Rådningssamskabet bland de prostituerade samt Rådningssamskabets f. f. föreståndare pastor Centervall, som betydande andel på en stort sett delade åsikt med Andéns kritiska uppfattning genotom det av Kochs-förslaget till ny lagstiftning i ämnet. Detta förslag fick icke någon försvarare under diskussionen.

M. T.—G.

Nya kvinnliga stadsfullmäktige. I stadsfullmäktige i Västerвик har vid de nys förrättade valen invalts två kvinnor, doktorinnan Sigrid I. mdgren, tillhörande Frinsande Kvinne- och sjukvårdskammar Maria Eriksson, socialdemokrat.

Skönföruändets minnesfest, som i förra nattet omnämnades, kommer att äga rum å Stadsstället i Es-löv söndagen den 14 november kl. 12 middag. Programmet kommer att inledas av docent Hilma Borelius, Lund, med en återblick på de gångna åren efter rösträttens genomförande, vad dessa är skänkt oss av erfarenhet, modnad, kanske och av besvikelser.

Anna T. Nilsson, Malmö, k "overdärare" att tala om "De senare årens förebild" — ett ämne, som icke rätt tillämpligt för utsläta, där kvinnor som strävat för medborgarrätt äro för-samlade.

Et par synnerligen brännbara frågor, med säkerheten tytförändring diskussioner och eventuellt resolutioner, komma sedan att behandlas nämligen "Gift kvinnans anställning i samhället", inledd av e. o. hovrättsnotarien Elisabeth Nilsson Malmö samt förslag till lag om behandling av vissa arbetsvilliga och samhällsvärdiga, särskilt i vad det rösträtts-lunda kvinnor, inledd av e. o. hovrättsnotarien Sigrid Hjelm-Elovsson, Lund.

världen bådade i sina grundvärnar av stöten och de såres inlaggare blevo helt förfärdade. Först när de sågo trädet, som ståt som en väldig grön pelare och nätt löna upp i himlen, ligga utsträckt tvärför världen, förstodo människorna det rysliga som skett.

Så slutade det stora trädet, som bar namnet Calligawa och nu slutat också min berättelse, som jag en gång hörde från visa gamla männs lippar — visa gamla män som överlämnade sin stams historia och sina traditioner åt en bland dem verkande minskor. Och sedan löste jag i min vilgida ungdom om dem i den bok, som han upptecknade traditionerna ut.

Min blå tjärn med de sakta gungande vita flagarna och sin inramning av ett vårgroft fält, sina av vinden framkallade lätta krusningar, allt i belysning från en strålande sol, verkade litet en plötslig uppenbarelse, en tindrare reflex från det fjärran landet önda molnen.

HEM-INREDNING

Konsulerande verksamhet jämte inköpsförmedling för möbler, armatur m. m. Mattor, gardiner, broderier från egen ateljé.

THYRA GRAFSTRÖMS
TEXTILAFFÄR A/B
Mästaremselagsgatan 6.

Anda och konst.

(Forts. fr. sid. 1.)

som synes rätt för dig, är rätt för mig! Det är detta hävdande av människans suveränitet genotom all vedertagen och schablonmässig lag eller vana, som Sokrates fördjupar i den samsvetspunkt, varifrån den tidens och alla tiders sofismer allast kan bekämpas.

Det berättas om Sokrates, att han endast gick på teatern, då Evripides spelades. Och man förstår det. Ty Evripides har drivit problemet till sin spets, dit där de sätter sin udd mot den enskilda människan, liksom för att undersöka, om någon fast punkt står att finna, där den gamla vedertagna ordningen vacklar. Problemet har en ofast fram genom kvinnan — av hans niton till eftervärlden bevarade dramer äro två utpräglade kvinnodramer — kvinnor, som oftra sig, kvinnor, som ryckas bort av passionens eller inspirationens yva, kvinnor, som drivas till osaklig protest mot krigets förfärlighet, och — kanske förest och främst Medea. Medea är främlingen i Grekland, barbarkvinnan från Kolchis vid Svarta havet, som satt in allt på ett kort, kärleken till en hellegk man, som sviker henne och stöter ut henne hjälplös i främlingslandet. Då reser sig Medea — hon ser med en vad som är kvinnans lott, att vara människans trälarna rätt och slätt, hänvisat till honom, annars vanära och skam. Det sigs, kvinnan har det lugnt och skyddat i hemmet, medan mannen är i strid. Men hellre tre gånger bära sköld och spjut i striden än en gång bliva mor.

Medea reser sig mot vanan, som maken, Jason, har tillfogat henne. Hon mördar sina barn för att hämnas på deras far, och sliter därvid sönder sitt eget hjärta.

Den gamla bloddrygda sagan blir ett gömblek full av innerlig, stilla modernsör, så rörande mänsklig och så bräddad av kval.

Ett grekiskt epigram säger: "Sångare, så ej in på Evripides väg, den för människor otillgängliga. Den är nog slät och jämn att se på. Men går någon in på den, är det som går någon in på den hårda klippan. Och ger du dig ut på Medeas branta toppar, skall du förgåttan ligga därunder. Låt kransarna vara ifred!" Gerda Lundqvist har vägat, ej som diktare men dock som nyskapare, ge sig ut på Medeas branta toppar, och hon har segrat.

Och hon har vägat mer än detta. Hon har visat möjligheten att göra hörbar och föreställig för nutidens jättade människor Kleantes hymn, (från 200-talet f. K.) som liksom i ett enda måttigt akord samlar stoicismens syn på världen och människolikhet. Och hon har låtit väcka för oss (i Ovidius verskonst) Narkissos-sagens hela naturfriskhet och naturmytisk och dess skuffande livsduga innehåll.

Nationalmuseums chef, överintendenten Gaußin, slutade sitt tal vid söndagskvällens hyllningsfest för Gerda Lundqvist med ungefär följande ord:

Fru Gerda Lundqvist har alltid rört sig på höjderna. Hon hör till de få utvalda, de få, som inom vilket konstens område det vara må, när mästerskapet. Hon är en konstnärinna av Guds nåde! Och då vi, hennes gåldenärer, nu uttala vår djupa kända tacksamhet till fru Lundqvist, är det med den varma förhoppningen, att vi ännu länge, länge måtte få njuta av hennes härliga konst.

Vi andra gåldenärer instämna med honom.

Extra inkomst — hembarete
genom att i hemmen utföra stickarbeten för egen eller värdning på vår patenterade stickmaskin ARE — specialmodell.
Säljes även med S. K. F. kullager. Levereras till svenska ståtliga institutioner.
Oöverträdat söt rästickningsapparat med koria nålar då ni kan erhålla bättre och billigare, näml. Are-Standard till endast kr. 125.—, vilken kan kompletteras för endast nio kronor. Nyhet: Are-Liststickmaskin. Nummerns världsbekända symaskiner med kullager. Begär prospekt!
NORDISKA TEXTILKOMPANIET
Vaasgatan 15-17, STOCKHOLM.

Förenas eller förgås

Stockholm har just nu ett mycket märkligt besök, som liksom innebär en bekräftelse på, att Pancreos utelämnat kommit till Sverige. Den för Tidevarvets läsare bekante greve Coudeuhove-Caleggi, uppfostrad till tanken på det förenade Europa, har nämligen kommit hit för att i Sverige verka för utbredandet av sin stora tanke.

Som Tidevarvets läsare påminna sig var Coudeuhove-Caleggi själen i den nyligen hållna föreläsning på kongressen i Wien. Inom man kommit så långt som till kongressen, hade den pancreosiska av Coudeuhove grundade unionen redan bestått i tre år. Målet för unionen är att uppnå fred, välfärd och säkerhet. Man vill borttaga tullar och rastningar i tvister. Unionen arbetar efter tre linjer: den politiska, den ekonomiska, och den nationella. Den politiska verksamheten är sin medelpunkt i Wien, där unionens bryr är förlagd till Hofburg, unionens gunga bejvarsbör. Den ekonomiska verksamheten har sin centralbyrå i Bryssel, där man ägnar sig åt undersökningar av de ekonomiska förutsättningarna, inte minst möjligheten av att ta bort tullarna.

Den nationella riktningen innebär uttalande av en allmän kärleksom och uppfattning om sätter för Pancreos förelärande.

Greve Coudeuhove-Caleggi hade på söndagen ett sammanträde med flera av våra politiker bl. a. statsminister Ekman, baron Th. Adelswärd, borgmästare Lindholm m. fl. för att överlagras om möjligheten för bildandet av en svensk propagandakommitté för den pancreosiska unionen.

— Man har ställt sig mycket förestående för tanken i Sverige, fast man inte fvit haft någon kommitté här — säger greve Coudeuhove-Caleggi vid ett samtal, som vi haft med honom. — Vad som nu måste arbetas för är skapandet av en stark allmän opinion för Pancreos. Början har varit god. Men nu måste genom "ressens medvetenhet tänka bli ytterligare spridd och bekräftad. För än den allmänna opinionen är vännen för saken, kan den inte tänkas bli följefråglig.

— Vad vi framför alla måste hålla fast vid är, att det för främmande barna fins vid vår sakt, att välja för, fortsätter greve Coudeuhove-Caleggi. Antingen måste vi i Europa stupa oss samman, eller också gå vi under. Något tredje gives inte.

Under den korta stund vi sammanträdde med greve Coudeuhove-Caleggi, fä vi ett starkt intryck av hans entusiastiska verksamhetsitet och hur trälarna föga samman i hans hand, hur målmedvetet han arbetar för sitt mål. Han kommer direkt från ett telefonsamtal till Oslo, där han vill ta reda på möjligheterna; ett sammanträffande med ärkebiskop Söderblom och professor Uddén förelärdes, och var och en, som kan tänkas intressera sig för saken, söker greve Coudeuhove för bindelse med. Med ärkebiskopen har han senast länge brevväxlat.

— Jag kommer tillbaka till våren, säger greve Coudeuhove-Caleggi, och vi hoppas då, att han kommer att hålla flera föredrag om Pancreosens utveckling och planerna för arbetet. Det gäller att till dessa göra sig förtrogen med tanken, så att den inte är oss främmande, utan vi äro redo att gripa oss an med det nyskapande arbetet.

C. H.

Plats önskas

av socialt och kulturellt intresserad kvinna i 30-årsåldern, som efter upplöst äktenskap, insett bögre önskar än ett arbete att ägna sig åt. Ager mångårigt affärsvana och god handstil. Sitt "Sola virino", Tidevarvet f. v. h.

Drick dig till hälsa!

HEMBERGA BORDSVATTEN

Starkt radioaktivt. Järnfrött.

Stärkande Uppiggande. Enl. senaste prov är kallans radiumhalt 5790 voltentner.

Kontrollant Dr. BERTIL GROTH. Erhålls hos varje välutrustad handl. samt på restauranter.

Ameriförläggare ang. Hemberga Hälsobrunn T. A. B. 259 Nordergatan. Östermalm 90 36.

Det av N. F. K. Sverige utarbetade LIVSTYCKET

för barn och vuxna samt Promenader och kängor av bredare och smalare typr utarbetade av Sv. Kv. Centr. Företag för Fys. Kultur, fitness och kan beställas i Anna Ahlströms Styckesaffär, Götgatan 95 - Stockholm Telefon S. 311 84.

Svart på vitt

Marsch i säng!

Här dags bör barnen gå och lägga sig, är en fråga, som besvaras mycket olika i olika hem. Det kan säkert ha sitt intresse att höra, vad den även hos oss kände och uppkatade skollikarorn i Oslo, doktor Carl Schiötz har sagt om saken. "Får inte barn tillräckligt med sömn", säger han, "så är det ingen id, att man kommer och klagar på det allmänna hälsotillståndet. Sönnen är a och o och bör anpassas efter barnets ålder."

För att ytterligare understryka sin skrolleri i detta avseende har dr Schiötz i "Hälsotek för gutter" uppställt ett schemat upptagande den för olika åldrar lästa och rikligaste sömningden. Hans recept lyder alltså:

8-9 gamla barn bör i sög senast kl. 9, 9 år 8.15, 10 år 8.30, 11 år 8.45, 12 år 9.13, 13 år 9.15 samt 14-18 års barn 9.30. Det skulle utan tvivel vara mycket nyttigt för både svenska och norska barn, om deras förtäring läste på de Schiötz schemat litet oftare än vad som vanligen är fallet.

Medan frågan utredes, förstär Emaus.

Då och då finner man i tidningarna små notiser, som utgöra dramatiska bevis på Kungl. Maj:ts nädiga gårdning. Arbets-hemmet Emaus vid Norrläge har i fem år försökt att få köpa en tomt av tullverket för att gräva en brunn och vi hoppas till sina skyddningar. Tullverket vill lika gärna sälja tomten som Emaus vill köpa den, men Kungl. Maj:ts beslut också säga sitt ord i frågan. Och det har som sagt tagit fem år, under vilken tid ärendet vandrat fram och tillbaka mellan arbets-verken och sysselsatt minst ett 50-tal ämbets- och tjänstemän. Handlingarna har förökats sig, så att de nu tillsammans hilda en lums av ett högst anseeligt omfång. Och nu hemställs Kammarkollegium om ytterligare utredning. Tomten kostar 1.000 kronor, men vad kostar måne utredning?

Det är nog tur, att Kungl. Maj:ts intresse har som en egen lilla pring för-sörjning att göra, till då givande det kanske med oss lite var som med gräset och kon.